

บทที่ 3

หลักสูตรการประถมศึกษา

บทที่ 3

หลักสูตรการประถมศึกษา

3.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของ " หลักสูตร " ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2516 : 270) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า น่าจะหมายถึง โครงการศึกษาที่กำหนดให้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษาหรือตามโครงการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามแผนการศึกษา

চারัง บัวศรี (2504 : 64) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์ทางการศึกษา ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุด

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2513 : 3) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรหมายถึง หลักสูตรประมวลโครงการสอน แผนเรียน และกิจกรรมการเรียนทั้งหมด ที่มุ่งให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

สุนทร อมรวิวัฒน์ (2531 : 107 - 108) ได้กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า

" การกำหนดความหมายของหลักสูตรย่อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของการจัดการศึกษา ระดับผู้ใช้หลักสูตรซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการแตกต่างกันไป ความเข้าใจของผู้ปกครองนักเรียน ครู บางส่วนที่ความเข้าใจในระดับบทเรียน การสอน หนังสือเรียน เป็นสิ่งสำคัญ ความหมายของหลักสูตรระดับนี้จึงหมายถึง เนื้อหาวิชาที่ครูต้องสอนในครบตามหนังสือบทเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดที่แน่นอน

ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรที่เด่นชัดและกว้างขึ้น เรามักจะพบในนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับที่สูงขึ้น ความหมายในระดับนี้หลักสูตรได้แก่ข้อกำหนดลัทธิประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เอกสารและวัสดุประกอบหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน แบบฝึกหัด และสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ

สำหรับความหมายในระดับกว้างและแจ่มชัดจะเกิดขึ้นกับกลุ่มนักการศึกษา นักวิชาการผู้สร้างหลักสูตร การกำหนดปรัชญาการศึกษา หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง วยเรียน เวลาเรียน เป็นต้น ความหมายในระดับนี้ หลักสูตรคือ การจัดประสบการณ์ กิจกรรม และบริการทุกอย่างในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนที่พัฒนาการทุกด้านที่พึงประสงค์

หลักสูตรจึงมีความหมายและการใช้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามหลักสูตรก็เป็นสิ่งสำคัญ เป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทุกระบบการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาแต่ละครั้ง หลักสูตรจึงเป็นพื้นฐานและแกนสำคัญ ที่ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันโดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตร จุดหมาย และโครงการของหลักสูตร เพื่อจะสามารถกำหนดวิธีการสอนของครู เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างสื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละฉบับ

นักการศึกษาต่างประเทศ มีแนวความคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแตกต่างกันไป ได้ให้ความหมายของหลักสูตร ดังนี้

Bobbitt (1981 : 42) หลักสูตร คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนต้องพบและทำโดยใช้การพัฒนาความสามารถของตนในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอย่างเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่

Miller (1985) หลักสูตรเป็นการวางแผนสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการเรียน อาจเป็นภาพที่มองเห็นชัดเจนคือเอกสารหลักสูตร หรือเป็นภาพที่มองไม่เห็น เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ของบุคลากร และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

Ragan (1977 : 192) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับเด็ก รวมไปถึงวิชาที่เปิดสอน เอกสาร กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสื่อถ่ายทอดหลักสูตรโดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็ก

Saylor (1974) หลักสูตร หมายถึงแผนการเรียนที่รวมถึงกลุ่มวิชาหรือสาขาวิชาที่เปิดสอนหรือหลักสูตรเฉพาะสาขาที่กำหนด หรือกลุ่มวิชาที่กำหนดให้ต้องเรียน

จากคำนิยามของหลักสูตรของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า หลักสูตรการประถมศึกษาหมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดเตรียมไว้สำหรับการศึกษาชั้นพื้นฐานที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต

3.2 หลักสูตรการประถมศึกษาไทยในปัจจุบัน

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก 611/2533

เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

อนุสนธิคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 971/2532 สั่ง ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2532 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อให้โรงเรียนและสถานศึกษาได้นำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงปรับปรุงแนวการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 23 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 จึงให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 971/2531 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2532 และคำสั่งหรือหนังสือสั่งการอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในคำสั่งหรือข้อชี้ชัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

ที่การศึกษา 2534 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2535 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2536 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2537 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ปีการศึกษา 2538 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรของกรมวิชาการซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา ให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พร้อมทั้งทุกชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

โรงเรียนหรือสถานศึกษาใด มีความประสงค์จะจัดการศึกษาแตกต่างไปจากหลักสูตรนี้ให้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการ

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการสั่งยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลงคำอธิบายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในหลักสูตรดังกล่าวได้ตามความเหมาะสม

สั่ง ณ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2533

(ลงชื่อ) พลเอก

(พลเอก มานะ รัตนโกเศศ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรศึกษามีหลักการสำคัญดังนี้

- 1) เน้นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อป้องกัน
- 2) เน้นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
- 3) เน้นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่น มีโอกาส

พัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถ

ทำงานได้ และมีชีวิตอย่างสงบสุข พร้อมทั้งจะหาประโยชน์ให้สังคม ตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
- 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- 3) สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
- 4) สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้

อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

- 5) มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ได้อย่างมีความสุข

- 6) มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
- 7) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 8) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถ

ปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

โครงสร้างของหลักสูตร

มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไข้ปัญหาของชีวิตและสังคม

โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้

พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน

สำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษในชั้น ป.5-6 โรงเรียนอาจเลือกจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 หรือเลือกจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ทั้งนี้อาจเลือกจัดหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้

เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 6 ปี แต่ละปีการศึกษาควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ ซึ่งกำหนดไว้คาบละ

20 นาที ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่ต่ำกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง และสำหรับชั้น ป.5 - 6 ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้พิเศษอีกไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง อัตราเวลาเรียนของมวลสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่ม ในแต่ละระดับชั้น กำหนดไว้โดยประมาณดังนี้

มวลสาระการเรียนรู้	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ					
	ป.1 - 2		ป.3 - 4		ป.5 - 6	
	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี
1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้	50	1,500	35	1,050	25	750
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	15	450	20	600	25	750
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	25	750	25	750	20	600
4. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	10	300	20	600	30	900
รวม	100	3,000	100	3,000	100	3,000
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้พิเศษ	-	-	-	-	-	600

หมายเหตุ เวลาเรียนคาบละ 20 นาที คิดเป็นชั่วโมงละ 3 คาบ

แนวดำเนินการ

เพื่อในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ประสานความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้น จึงกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

1) จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่นโดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ตามความเหมาะสม

2) จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเขาเข้าเยี่ยมชมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ

- 3) จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงหรือบูรณาการ ทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์ และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ใหม่มากที่สุด
- 4) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม
- 5) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอด ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ
- 6) จัดให้มีการศึกษา ติดตามและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 7) ให้สอดแทรกการอบรมค่านิยมธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 8) ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมายต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ชัยชนะ ชื่อสัตย์ ประหยัด อคทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
- 9) จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน

การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผล

การวัดผลและการประเมินผล ตลอดจนการติดตามผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดให้ ผู้เรียนได้เรียน หรือเลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปี ตามความสามารถของผู้เรียนให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนทดสอบเป็นระยะ และหรือทดสอบเมื่อจบแต่ละบทเรียน ตามลักษณะการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

สำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษ จะไม่นำมาเป็นเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนแต่เป็นการวัดผลและ ประเมินผล เพื่อความก้าวหน้าจากการทำกิจกรรม

แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร : การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ห้าประโยชน์ต่อสังคม

คุณลักษณะ ของผู้เรียน	เป้าหมายการศึกษาระดับประถมศึกษา : พัฒนาและรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม	คุณลักษณะ ของพลเมือง
1. พัฒนาคน 1.1 มีความรู้พื้นฐาน 1.2 มีสุขภาพกาย ใจสมบูรณ์ 1.3 แก้ปัญหาเป็น 1.4 เสียสละ 1.5 มุ่งพัฒนา	อ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ เข้าใจธรรมชาติ บำรุงรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน วิเคราะห์เหตุผลและ เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของ ตนเองและครอบครัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รักการอ่านและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ	เป็นสมาชิกที่ดีของ มนุษยชาติ

คุณลักษณะ ของผู้เรียน	เป้าหมายการศึกษาระดับประถมศึกษา : พัฒนาและรู้ทันการ เปลี่ยนแปลงของสังคม	คุณลักษณะ ของพลเมือง
2. พัฒนาอาชีพ	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงานและทำงานเป็น	เป็นสมาชิกที่ดีของ วงการอาชีพ
3. พัฒนาสังคม ปฏิบัติ หน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก	รู้เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่บ้าน สามารถปฏิบัติตามแนวทาง หน้าที่ ในฐานะสมาชิก ที่ดีของบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน	เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

สาระสำคัญของหลักสูตร

โครงสร้าง

ความรู้และมวลประสบการณ์ที่มุ่งให้เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่มี 5 กลุ่ม
เหมือนเดิม เฉพาะกลุ่มประสบการณ์พิเศษโดยปรับให้โรงเรียนมีโอกาสจัดกิจกรรมใดกว้างขวางยิ่งขึ้น คือ
สามารถจัดกิจกรรมใดตามความสนใจของผู้เรียน คือ ในชั้นเรียน 1.5 - 6 โรงเรียนอาจเลือกกิจกรรมเพื่อ
เสริมสร้างความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ ทั้ง 4 ได้ หรือจะเลือกกิจกรรมที่โรงเรียนหรือท้องถิ่นสนใจ
ก็ได้ หรืออาจเลือกภาษาอังกฤษหนึ่ง 200 ชั่วโมง หรือบางส่วนก็ได้

อัตราเวลาเรียนของกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม จัดไว้โดยประมาณ ดังนี้

มวลประสบการณ์	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ					
	1.1 - 2		1.3 - 4		1.5 - 6	
	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี
1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้	50	1,500	35	1,050	25	750
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	15	450	20	600	25	750
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	25	750	25	750	20	600
4. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	10	300	20	600	30	900
รวม	100	3,000	100	3,000	100	3,000
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ	-	-	-	-	-	600

หมายเหตุ เวลาเรียนคาบละ 20 นาที คิดเป็นชั่วโมงละ 3 คาบ

การจัดหมวดหมู่ประสบการณ์

หลักสูตรประถมศึกษาเป็นหลักสูตรที่เน้นให้ มีการเรียนการสอนในรูปแบบของทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างเสริมให้คนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและเป็นคนที่ดีของสังคมและประเทศชาติ หลักสูตรจึง เน้นให้มีการสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียนโดยการจัดเนื้อหาสาระให้มีลักษณะ เป็นมวลประสบการณ์ ตามลักษณะของ เนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกันดังนี้

กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ มีลักษณะ ของวิชาเป็นการฝึกทักษะซึ่งเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้เรียนรู้กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ โดย เน้นให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่อง เขียนคล่อง คงสภาพการเรียนรู้หนังสือและคิดเลขเป็น

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มที่ว่าด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตของ สังคมมนุษย์ ทางด้านสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การเมือง การปกครอง พระพุทธศาสนา หลักธรรมคำสอน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ความสัมพันธ์ของประเทศในระดับ ภูมิภาคและโลก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาของชีวิตและ สังคม เพื่อให้คนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดี

เรื่องของพระพุทธศาสนากำหนดให้ เรียนพุทธประวัติ หลักธรรมคำสอน พุทธภาษิต ประเพณี ของชาวพุทธและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา สำหรับเรื่องหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มี หลายเรื่องที่สอดคล้องกับจริยธรรมในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ พร้อมกันได้

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มีค่านิยมเป็นแกนกลาง มวลประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่จัดให้จึงมุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ตามจุดหมายของหลักสูตรมวล ประสบการณ์ที่จะสร้างเสริมและพัฒนาค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ได้แก่

- จริยศึกษา กำหนดให้เรียนคุณธรรมต่าง ๆ และหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาบางส่วน ที่สอดคล้องกัน โดยจัดให้มีลักษณะ เป็นรูปแบบของการฝึกปฏิบัติ
- ศิลปะศึกษา กำหนดให้เรียนกิจกรรมการวาดภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การออกแบบ เพื่อนำไปสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่ผู้เรียน
- พลศึกษา ประกอบไปด้วยกิจกรรมเน้นจังหวะ เกมเบ็ดเตล็ด กีฬายืดหยุ่นขั้นพื้นฐาน และ บันทนาการ กำหนดให้เลือกเรียนกีฬาชนิดใดชนิดหนึ่งได้ตามต้องการตามสภาพของท้องถิ่น
- ดนตรีและนาฏศิลป์ ประกอบไปด้วยกิจกรรมเน้นจังหวะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนาฏศิลป์ โดยกำหนดให้กิจกรรมเน้นจังหวะ เป็นกิจกรรมที่สำคัญสำหรับระดับประถมศึกษา
- กิจกรรมสร้างนิสัย เป็นกิจกรรมที่จะเน้นความมีระเบียบวินัย พัฒนาสุขภาพกายและใจของ ผู้เรียน กำหนดให้เรียนลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์ โดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรม

หนึ่ง ในกิจกรรมดังกล่าว

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่มุ่งให้ผู้เรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงานและรู้จักปรับปรุงงานอยู่เสมอ กำหนดให้เรียนทั้งงานบังคับและงานเลือก งานบังคับคืองานบ้านและงานเกษตร ส่วนงานเลือกได้แก่ งานประดิษฐ์ และงานช่างกับงานอื่น ๆ

การนำมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าไปสู่ท้องถิ่น ควรจัดให้มีการสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้มากที่สุด โดยทำกำหนดการสอน ตารางสอนให้มีเรื่องต่าง ๆ สัมพันธ์กัน และสอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ ในกิจกรรมของทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงามควบคู่ไปด้วย

คำอธิบายหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

การเขียนคำอธิบายหลักสูตรแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญคือ

1) กิจกรรมทั่วไป เช่น การสังเกต การฝึกคิดคำนวณ การอภิปราย ฯลฯ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และการเกิดเจตคติ ตามที่หลักสูตรต้องการ

2) โครงสร้างเนื้อหาที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การป้องกัน รักษาอวัยวะของร่างกาย การชั่ง ตวง วัด ซึ่งครูผู้สอนจะเลือกใช้ประกอบการเรียนการสอน ตามกระบวนการต่าง ๆ ที่ต้องการเน้น เพื่อที่จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรต้องการ

3) จุดประสงค์ กำหนดเป็นจุดประสงค์ใหญ่ ๆ เพียง 1 - 2 จุดประสงค์ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นจุดประสงค์นำทางจุดประสงค์ระหว่างเรียน และอาจรวมทั้งผลกระทบซึ่งมุ่งให้เกิดคุณลักษณะแก่ผู้เรียนในระยะยาว

นอกจากนี้ในการเขียนคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์ยังยึดโครงสร้างความรู้ 4 ด้าน ต่อไปนี้เป็นหลักควบคู่ไปด้วย ได้แก่

1) ความรู้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาสาระในมวลประสบการณ์ต่าง ๆ

2) ทักษะ มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ แก้ปัญหา สื่อความด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะในการปฏิบัติ ทำงานอย่างมีระบบ

3) ค่านิยม มุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ มีคุณธรรม มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ยึดมั่นในค่านิยมอันพึงประสงค์

4) การจัดการ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนและมุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอยู่เสมอ

3.3 การจัดการเรียนการสอนของการศึกษาระดับประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) การพัฒนาตน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ แก้ไขปัญหาเป็น เสียดสละและมุ่งพัฒนา

2) การพัฒนาอาชีพ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงานและทำงานเป็น

3) การพัฒนาสังคม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก

ในการจัดการเรียนการสอนจำต้องคำนึงถึงจุดเน้นต่อไปนี้

1. จัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ

โดยจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และเกิดทักษะในกระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์นั้นไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต การสอนจะสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนเกิดทักษะและเกิดความรู้ที่ซึมที่ใ้ปฏิบัติ กระบวนการต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นได้แก่ กระบวนการคิด การบวนการแก้ปัญหา กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการฝึกทักษะ กระบวนการจัดการ และ กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ครูต้องสอนโดยฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการ ในการแสดงออกทุก ๆ ด้าน กระบวนการดังกล่าวมี 9 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
- 2) คิดวิเคราะห์วิจารณ์
- 3) สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
- 4) ประเมินและเลือกทางเลือก
- 5) กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
- 6) ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์
- 7) ประเมินผลระหว่างปฏิบัติ
- 8) ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- 9) ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

2. การส่งเสริมให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรฉบับนี้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดทำรายละเอียดในส่วนที่เป็นของท้องถิ่น ได้ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษากำหนดและพัฒนาหลักสูตร ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกันทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ จากท้องถิ่นของตน

และเกิดความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตนด้วย

3. การจัดการเรียนการสอนตามแนวดำเนินการ

แนวดำเนินการ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
ให้ประสบความสำเร็จตามจุดหมาย มีจุดเน้นอยู่ 2 ประการ คือ

- 1) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนให้มากที่สุด
- 2) จัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นได้ตามเงื่อนไขและสภาพความต้องการของท้องถิ่น

หลักสูตรประถมศึกษาได้กำหนดให้มี 5 กลุ่มประสบการณ์คือ

- กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
- กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
- กลุ่มประสบการณ์พิเศษ

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย กลุ่มทักษะฯ ภาษาไทย และกลุ่มทักษะฯ

คณิตศาสตร์

กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยมีจุดมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) ใช้ภาษาสื่อความได้
- 2) เห็นคุณค่าและความงามของภาษาไทย
- 3) มีนิสัยรักการอ่าน

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ตามที่กล่าวไว้ในคู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้สรุปเป็นขั้นตอนดังนี้

1) คติวิเคราะห์วิจารณ์ ให้ผู้เรียนสังเกตข้อความที่ครูสื่อสารให้ผู้เรียน แล้วคติวิเคราะห์และ
อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ผู้รับสาร โอกาสที่ใช้ในการสื่อสารและวิธีการสื่อสาร เพื่อให้
ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็น ของการใช้ภาษาสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและ
บุคคล

2) กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้เรียนวางแผนกำหนดวิธีการนำเสนอ เช่น การใช้ภาษา
ในการขี้ขู่ ท้าทาย หรืออุปมาอุปไมย กำหนดรูปแบบของภาษาที่จะนำเสนอและกำหนดโครงเรื่องประกอบด้วย

บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อมการนำเสนอ เช่น พูดในใจ พูดหน้ากระจก เขียนใส่ กระดาษให้คนอื่นอ่าน เป็นต้น

3) ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผนโดยการนำเสนอด้วยวิธีการภาษาและโครงเรื่องที่ได้ออกแบบไว้ โดยครูคอยกระตุ้นและให้กำลังใจให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยความชื่นชม

4) ขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่นั้น ครูจะคอยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกต การนำเสนอของตนเองว่า มีข้อบกพร่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

5) เมื่อผู้เรียนได้สังเกตและประเมินการนำเสนอของตน จนทราบสาเหตุของข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เรียนปรับปรุงการนำเสนอของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

6) หลังจากที่ผู้เรียนได้ปรับปรุงการนำเสนอของตนจนดีขึ้นแล้ว ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะแล้ว ให้ผู้เรียนอภิปรายถึงผลที่ได้จากการนำเสนอนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง

กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้คณิตศาสตร์

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ พัฒนาความสามารถในการคิด การคำนวณ สามารถนำคณิตศาสตร์ไปใช้เห็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ในคณิตศาสตร์พื้นฐานและทักษะในการคิดคำนวณ
- 2) รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และแสดงความคิดออกอย่างมีระเบียบ ชัดเจน และรัดกุม
- 3) รู้คุณค่าของคณิตศาสตร์ และมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์
- 4) สามารถนำประสบการณ์ทางด้านความรู้ ความคิด และทักษะที่ได้จากการเรียนคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ หอสรุปเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

- 1) ทบทวนพื้นฐานความรู้เดิมที่ต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ถ้าผู้เรียนยังไม่มีพื้นฐานความรู้เรื่องใด ควรจัดสอนทบทวนก่อน
- 2) สอนเนื้อหาใหม่ โดยพิจารณาจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน กิจกรรมอาจจัดโดยใช้ของจริงหรือใช้รูปภาพก่อนจะเชื่อมโยงกับการใช้สัญลักษณ์ในทางคณิตศาสตร์
- 3) เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนใหม่แล้ว ควรจัดให้ฝึกทักษะโดยใช้โจทย์แบบฝึกหัดในหนังสือเรียน บัตรงานหรือโจทย์ที่ครูสร้างขึ้นเอง โจทย์ที่นำมาฝึกทักษะควรเป็นทั้งโจทย์ที่เน้นเฉพาะทักษะการคิดคำนวณ และโจทย์ปัญหาควรเป็นโจทย์ที่มีความยากง่ายพอเหมาะ ในการฝึกทักษะ ครูควรพิจารณาปริมาณของงานที่จะให้ผู้เรียนไปทำเป็นการบ้าน กรณีที่ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดผิดเล็กน้อย ครูอาจพิจารณาให้ผู้เรียนแก้ไขข้อผิดพลาดในข้อที่ทำผิด โดยไม่ต้องแก้ไขใหม่ทั้งข้อเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย
- 4) การทดสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องที่สอนไปหรือไม่นั้น ครูอาจทดสอบโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติหรืออาจใช้ข้อสอบก็ได้ กรณีที่ทดสอบโดยใช้ข้อสอบ ควรสร้างข้อสอบให้วัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เพราะจุดประสงค์ในการวัดเพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตามจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วหรือไม่ไม่ได้ทดสอบเพื่อวัดความเก่งของผู้เรียน

5) กรณีผู้เรียนสอบไม่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินผลรายจุดประสงค์ ครูต้องจัดการสอนซ่อมเสริมสำหรับจุดประสงค์ที่ไม่ผ่าน โดยต้องวิเคราะห์จากการทำข้อสอบของผู้เรียน ว่าสาเหตุที่ผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์เพราะเหตุใดสำหรับเอกสารที่ใช้ในการสอนซ่อมเสริมนอกจากหนังสือแล้วครูอาจพัฒนาเอกสารขึ้นมาเองก็ได้

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การจัดการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือครูผู้สอน ซึ่งมีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูลดบทบาทเป็นเพียงผู้จัดการ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ครูต้องศึกษาให้เข้าใจและปรับเนื้อหา กระบวนการ และทฤษฎีการเรียนการสอนต่างๆ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูต้องกำหนดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

การจัดการเรียนการสอนจะได้ผลเต็มที่ เมื่อผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนได้แสดงบทบาทอย่างเหมาะสม ครูเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามบทบาทของตน ครูต้องเตรียมการหรือวางแผนการจัดการเรียนการสอนก่อนดำเนินการเรียนการสอน มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

จริยศึกษา

การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาในแต่ละระดับอาจแยกได้ดังนี้

- ระดับ ป.1 - 2 ให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์หรือผลของการกระทำโดยจัดกิจกรรมให้เห็นประโยชน์และโทษ เน้นความรู้สึกในการกระทำหรือไม่กระทำว่ามีผลต่อตนเอง ต่อเพื่อน และต่อส่วนรวมอย่างไรบ้าง
- ระดับ ป.3 - 4 ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบที่ครูกำหนดให้ หรือทำตามตัวอย่างจากครู จากเพื่อน โดยครูเป็นผู้กระตุ้น
- ระดับ ป.5 - 6 ให้ผู้เรียนตัดสินใจกระทำด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง โดยลดบทบาทของครูหรือสั่งคมลง

ศิลปศึกษา

กระบวนการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา จะใช้ในลักษณะให้เด็กฝึกกระบวนการคิด ด้วยการศึกษาสังเกต ค้นหา วิเคราะห์ สืบรวจเปรียบเทียบ ทดลอง และแก้ปัญหา โดยนำเทคนิคต่าง ๆ มาสร้างสรรค์และแสดงออกทางศิลปะ การสร้างแรงจูงใจให้เด็กในการเรียนศิลปศึกษา คือ การยอมรับผลงานของเด็ก และมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ดังนี้

- 1) จัดประสบการณ์ศิลปะให้เด็กแสดงออกทางศิลปะ ด้วยการจัดกิจกรรมตามความสนใจ ไม่ควรให้นักเรียนลอกเลียนแบบ เพราะจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2) ยอมรับนับถือผลงานที่เด็กแสดง ไม่ว่าผลงานนั้นจะมีคุณภาพมากหรือน้อย
- 3) สนับสนุนให้เด็กแสดงออกได้หลาย ๆ ด้าน
- 4) ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นที่ผิดแปลกไปจากปกติธรรมดาบ้าง
- 5) หลีกเลี่ยงคำวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงติเตียนว่ากล่าวรุนแรง
- 6) ยกย่องชมเชยผลงานของเด็กอย่างจริงใจ เพื่อส่งเสริมให้กำลังใจให้มีการพัฒนาความก้าวหน้าต่อไป

- 7) จัดบรรยากาศในห้องเรียนผ่อนคลายสบาย เพื่อไม่ให้เคร่งเครียดเกินไป

ผลศึกษา

การจัดการเรียนการสอนผลศึกษา โดยการจัดกิจกรรมซึ่งส่วนใหญ่ จะจัดให้มีการเล่นเป็นกลุ่ม เป็นทีม เช่น การเล่นเกมจิ้งหะ การเล่นเกมเบ็ดเตล็ด เกมนำไปสู่กีฬา และการเล่นเกมยืดหยุ่น เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้รู้จักวิธีการเล่นร่วมกัน เล่นเพื่อส่วนรวม เกิดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ดนตรีและนาฏศิลป์

การจัดการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์มีแนวทางนี้คือ การสอนดนตรีและนาฏศิลป์ในแต่ละครั้ง ต้องนำกิจกรรมที่มีอยู่ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมเน้นจิ้งหะ กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลงและกิจกรรมนาฏศิลป์ มาสอนให้สัมพันธ์กัน

กิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 จะไม่เน้นทักษะในการปฏิบัติมากนัก จึงได้ใช้วิธีการนำเข้าไปบูรณาการในหัวเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และเพื่อลดความยากของเนื้อหาและลดทักษะในน้อยลง

การสอนดนตรีและนาฏศิลป์ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนในลักษณะกระบวนการกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กได้เรียนร่วมกัน คิดร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ให้เด็กช่วยกันฝึก ช่วยกันหาข้อบกพร่อง ช่วยกันปรับปรุงแก้ไข เป็นการฝึกให้เด็กปฏิบัติตนในสังคมย่อย ๆ ของเขา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัยในด้านต่าง ๆ

กิจกรรมสร้างนิสัย

กิจกรรมสร้างนิสัยเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กำหนดให้เรียนกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพียงประโยชน์ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการปฏิบัติจริง แทนกิจกรรมสร้างนิสัยโดยใช้คาบเวลาเรียนของกิจกรรมสร้างนิสัยทั้งหมด

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ

คือ ทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และมีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นกระบวนการ เพราะทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

การสอนโดยเน้นกระบวนการคือ การสอนเป็นขั้นตอน ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เอง กระบวนการที่ควรเน้นในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ กระบวนการฝึกทักษะในการปฏิบัติ กระบวนการการทำงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

หลักสูตรกลุ่มประสบการณ์พิเศษ เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน จัดให้เรียนเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กำหนดอัตราเวลาเรียนไว้ 200 ชั่วโมง หรือ 600 คาบ ต่อปี เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดการประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่น

แนวการจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ มีแนวทางดังนี้

- 1) โรงเรียนอาจเลือกจัดกิจกรรมเดียวหรือมากกว่าหนึ่งกิจกรรมได้
- 2) ในกรณีที่เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษ ให้ใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษที่จัดทำไว้ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ หรือถ้าเลือกเรียนวิชาซึ่งที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ให้เลือกงาน เลือกประเภทงานที่เตรียมไปสู่อาชีพมาสอน โดยเลือกรื่องที่ไม่ซ้ำกับเรื่อง que เลือกเรียนแล้วในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มประสบการณ์พิเศษเป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด โรงเรียนควรใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์

3.4 นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับการประถมศึกษา

นวัตกรรม (Innovation) กับการศึกษา หมายถึง การนำวิธีการใหม่ ๆ อาจเป็นการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ หรืออาจดัดแปลงจากวิธีการที่เคยใช้มาแล้ว หรือนำวิธีการที่ใช้ที่อื่นได้ผลมาแล้ว มาใช้กับการศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุวัฒน์ มุทเมธา (2523 : 301 - 302) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องนำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อ

- 1) พัฒนาบุคคลใหม่มีความรู้ ความสามารถสูงสุดตามธรรมชาติที่บุคคลมีอยู่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อบุคคลจะได้ใช้ศักยภาพของตนในการดำรงชีวิตให้เป็นประโยชน์แก่ตนและสังคมอย่างเต็มที่ ในฐานะที่ตนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของสังคม

- 2) ใหญ่บุคคลแต่ละคนเรียนรู้วิทยาการต่าง ๆ ได้ปริมาณมากขึ้น ด้วยคุณภาพที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก

ปัจจุบัน วิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและการที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมใดก็ จะต้องมีความรู้ วิทยาการต่าง ๆ กว้างขวางขึ้น

3) สอนความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ยอมรับกันมาช้านาน แต่ในการจัดการเรียนการสอนยังมีให้นำเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เท่าที่ควร ทำให้การเรียนการสอน ไม่ได้รับผลดียิ่งขึ้น

การใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนจะสนองธรรมชาติของมนุษย์ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างมาก และได้ผลในการพัฒนาบุคคลแต่ละคนยิ่งขึ้น

4) ให้การศึกษาเป็นไปอย่างแพร่หลายทั่วถึง และประหยัด การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว เป็นปัญหาสำคัญแก่การศึกษา และให้การศึกษาอย่างไร จะจัดการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะให้คนเรียนรู้ได้เร็ว เรียนรู้ได้ดี และให้คนจำนวนมากได้รับการศึกษา จึงจำเป็นต้องคิดหาวิธีใหม่ ๆ มาจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน

5) ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ที่จะดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันได้ดี สามารถปรับตัวตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จะต้องมีความรู้กระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ สนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีการหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยวิธีต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการฝึกอบรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านต่าง ๆ

6) ให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาจิตวิทยา วิทยาการทางด้านจิตวิทยามีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนรู้อะไร และพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ มากขึ้น สามารถนำความรู้ทางจิตวิทยาไปคิดค้นหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และหลายรูปแบบขึ้นทำให้เป็นผลดีแก่การจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนแปลงปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

7) ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน ซึ่งคำนึงอย่างยิ่งในเรื่องของการประหยัด และผลที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุนวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษา มีการจัดระบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลแน่นอนในการผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ทั้งให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับผลสูงสุดจากการลงทุน จึงจำเป็นต้องคิดค้น นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้มากขึ้น

8) ความเจริญก้าวหน้าของวิชาการศึกษา วิชาการศึกษาเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในสาขาสังคม-ศาสตร์ วิชาการศึกษาจึงพัฒนาตนเองตามวิธีการของวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าขึ้นมาเป็นลำดับ จึงมีการคิดค้นทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ และในเวลาเดียวกันก็นำผลการค้นคว้าทดลองหรือผลการใช้วิทยาการต่าง ๆ ในสาขาวิชาอื่นที่ได้อะไรสำเร็จด้วยดีมาแล้วมาพัฒนาปรับปรุงใช้ เพื่อให้การจัดการศึกษามีระบบที่ชัดเจนเหมาะสม ได้รับผลดียิ่งขึ้น

เมื่อทราบถึงสาเหตุที่ต้องนำนวัตกรรมมาใช้แล้ว วินิจ เกตุขำ (2522 : 322 - 324) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของเทคนิควิทยาการทางการศึกษาหรือนวัตกรรมทางการศึกษา ไว้ดังนี้

เทคนิควิทยาทางการศึกษา หรือนวัตกรรมทางการศึกษารวมถึงเรื่องที่สำคัญ ๆ 3 ประการ คือ

1) การนำเอาเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้สำหรับการเรียนการสอน เรื่องนี้เป็นเรื่องของ การนำเอาสิ่งที่เรียกว่า Hardware มาใช้ในการศึกษา และรู้จักกันในนามของสื่อทัศนูปกรณ์ ถ้าจะพิจารณาพัฒนาการด้านสื่อทัศนศึกษาจะเห็นว่า สื่อทัศนูปกรณ์หลายอย่างไม่ได้ผลิตขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยทางการเรียนการสอนโดยเฉพาะ แต่เรานำมาประยุกต์ในทางการศึกษา เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และเครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ (Computer) เป็นต้น ก็นี่ผลิตขึ้นในฐานะเป็นเครื่องมือทางด้านสื่อสารมวลชนและบันเทิงธุรกิจ ต่อมาเมื่อวงการการศึกษาเห็นว่าเครื่องมือและอุปกรณ์เหล่านี้ นำมาใช้เป็นเครื่องมือแรงและเครื่องช่วยการสอนของครูให้ประสิทธิภาพดีขึ้นได้ จึงได้นำมาใช้ในฐานะเป็นอุปกรณ์ดีกว่า อย่างไรก็ตามปัจจุบันก็มีเครื่องมือบางอย่างที่ผลิตขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยทางการศึกษาโดยตรง เช่น เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) เป็นต้น ดังนั้นการประยุกต์เอาเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ประเภท Hardware มาใช้สำหรับการเรียนการสอนจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเทคนิควิทยาทางการศึกษา

2) การผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ (Instructional Materials) เรื่องนี้เป็นเรื่องของ Software ที่รู้จักกันในนามของวัสดุการสอนซึ่งรวมถึงการผลิตตำรา แบบเรียน เอกสาร หลักสูตร วัสดุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในแนวใหม่ในประเทศที่มีการค้นคว้าทางการศึกษามาก สหรัฐอเมริกาได้มีการค้นคว้าทางด้านนี้มาก มีโครงการพัฒนาหลักสูตรในสายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการผลิตแบบเรียนแนวใหม่ฉบับเป็นพัน ๆ โครงการ การผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ที่ไม่จำกัดอยู่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาเท่านั้น แม้แต่บริษัทเอกชนก็หันมาสนใจและลงทุนทางด้านนี้มากมาย

3) การใช้นวัตกรรมหรือวิธีการใหม่ (Innovations) นอกเหนือไปจากพัฒนาการทางด้านสื่อทัศนูปกรณ์และการผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่แล้ว เทคนิควิทยาทางการศึกษายังครอบคลุมถึงการใช้นวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนด้วย เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่ใช้กันแพร่หลายในต่างประเทศมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น การจัดชั้นเรียนแบบไม่แบ่งชั้น (Non-Graded School) การสอนเป็นคณะ (Team - Teaching) การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น (Flexible of Modular Scheduling) การลดเวลาการสอน (Reduced Instructional Timer) เป็นต้น

สุมน อมรวิวัฒน์ (2531 : 219 - 220) กล่าวถึงนวัตกรรมการศึกษา iva ดังนี้ เพื่อประมวลและจัดประเภทของนวัตกรรมการศึกษาที่กำลังแพร่หลายและกำลังจะถูกนำมาใช้ให้เกิดความเข้าใจตรงกันจะสามารถจัดได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นลำดับจนถึงเป้าหมายการจัดการหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) เป็นต้น

2) นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน การสอนแบบจุลภาค การสอนแบบโมดูล การปรับพฤติกรรม การสอนซ่อมเสริม การสอนเป็นคณะ การสอนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

3) นวัตกรรมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction) การสอนทางไกล การใช้สื่อประสม บทเรียนแบบโปรแกรมสำเร็จรูป เป็นต้น

4) นวัตกรรมด้านการศึกษา เช่น การศึกษาแบบเปิด (Opened Education) การศึกษาตลอดชีพ (Lifelong Education) การศึกษานอกระบบ เป็นต้น

5) นวัตกรรมทางด้านการวัดและประเมินผล เช่น การวัดผลแบบ Summative, Formative การเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ฯลฯ

การศึกษาค้นหา นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าทางการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาฯ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกรมวิชาการ ได้ทำการวิจัยที่เน้นการวิจัยและพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) การวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการศึกษา เป็นงานวิจัยที่นำผลไปใช้ในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ การศึกษารูปแบบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาแนวทางในการปรับปรุงระบบและรูปแบบของการขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับให้สนองความต้องการของประชาชน การศึกษาวิธีการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย และการศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาของไทยใน ค.ศ. 1990-1999 ที่สอดคล้องกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2) การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น การวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการสอน วิชาคณิตศาสตร์ที่เน้นทางด้านความรู้ ความคิด การศึกษาวิธีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาให้เกิดค่านิยมทางอาชีพ การศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อนำผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาความพร้อมของโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ความพร้อมของท้องถิ่นและผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาพฤติกรรมทางการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการเรียนกลุ่มทักษะโดยศึกษาทั้งในด้านความสนใจและความไม่สนใจ และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนที่มีเงื่อนไข

3) การวิจัยเกี่ยวกับการติดตามและประเมินการจัดการศึกษา ได้แก่ การประเมินการจัดการศึกษาอนุบาล การศึกษาและติดตามสภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่เลือกแผนการเรียนวิชาอาชีพ และติดตามนักเรียนที่จบ ป.6 รุ่นแรกของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในระดับมัธยมศึกษา

4) การวิจัยเพื่อนำผลไปใช้ในการจัดการศึกษาให้เกิดการประสานสัมพันธ์กัน ระหว่างการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามความต่อเนื่องระหว่างการจัดการศึกษาในระบบและนอก

ระบบโรงเรียน

การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมทางการศึกษา ใฝ่จัดประชุมปฏิบัติการให้แก่วิจัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา ความคิดเห็นทางวิชาการ ตลอดจนการเสนอความสำเร็จ ใฝ่หา อุปสรรค ของผลงานวิจัยที่นักวิจัยได้ค้นพบ ซึ่งผลจากการประชุมนี้ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการวางแผนการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ส่วนการเสนอข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยทั้งในส่วนที่กรมวิชาการทำวิจัยเอง และที่หน่วยงานต่าง ๆ ทำ ตลอดจนวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้นำมาเสนอในวารสารวิจัยทางการศึกษา วิจัยสนเทศ และวิจัยบรรณทัศน์

3.5 การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการประถมศึกษา

การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น ควรมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา องค์ประกอบที่สำคัญซึ่งโรงเรียนควรจะต้องจัดประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการประถมศึกษา มี 4 ประการ คือ

- 1) การเตรียมความพร้อม ก่อนใช้หลักสูตรโรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ โรงเรียนควรมีการประเมินผลในเรื่องการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การเตรียมบุคลากร การจัดระบบบริหารงาน การจัดข้อมูลพื้นฐาน การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ความมั่นใจของคณะกรรมการในสภาพความพร้อมของโรงเรียนต่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการบริหารหลักสูตร โรงเรียนจะต้องบริหารหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวางแผน การจัดทำแผนงาน วิชาการ การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล การดำเนินงาน
- 3) การเรียนการสอน ผู้สอนต้องให้ความสำคัญและมีการประเมินผลในเรื่องต่อไปนี้ คือ การจัดและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดหมายของหลักสูตร การสอนเน้นกระบวนการ การสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม การสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 4) ผลการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน เป็นข้อมูลซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การวัดผล ประเมินผลตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างอิสระมากขึ้น โรงเรียนต้องหาวิธีการที่จะช่วยให้การวัดผล ประเมินผลมีประสิทธิภาพ และยุติธรรมต่อผู้เรียน คือ ควรพิจารณาจากผลงานของผู้เรียนที่แข่งกับตนเอง ทั้งนี้เพราะผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีสภาพที่แตกต่างกัน การนำผลการเรียนของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงและเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นหากับเด็กที่เรียนอ่อน ครูผู้สอนจะต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลซ่อมเสริมการเรียนของเด็กก่อนและส่งเสริมเด็กเก่งให้ฝึกทำกิจกรรมที่ยากขึ้นตามความสามารถของเขา ครูและผู้บริหาร

โรงเรียนจะต้งคำนึงถึงการตัดสินใจผลการเรียนด้วยการพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทั่วไปของกรมวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวัตรกรรมหลักสูตร และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร ได้กำหนดหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

จากการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ วิจัยของกรมวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบด้าน การศึกษาของประเทศ เช่น กรมการฝึกหัดครู ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ กรมสามัญศึกษา เป็นต้น พบว่าโรงเรียนยังต้องการรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม นวัตกรรม หลักสูตร ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าผลการเรียนยังไม่เป็นที่พอใจ จำเป็นต้องเร่งพัฒนาการเรียนการสอน วิธีการ แนวทาง รูปแบบ ตลอดจนนวัตกรรมหลักสูตรและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้รับนโยบายของรัฐบาลใหม่มุ่งเน้นเรื่องทักษะที่เป็นพื้นฐานแห่งการ เรียนรู้ ได้แก่ ทักษะภาษาไทย ทักษะคณิตศาสตร์ ตลอดจนการเรียนการสอนในทุกระดับ สื่อการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพกรวิชาการจึงพยายามที่จะเร่งรัดและดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนการจัด การเรียนการสอนภาษาไทย คณิตศาสตร์ จริยศึกษา ความมีระเบียบวินัยตลอดจนการเรียนในทุก ๆ วิชา ให้ เข้มแข็งขึ้น โดยสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์ วิจัย เพื่อหาวิธีการสอน รูปแบบการสอน นวัตกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมควบคู่ไปกับการแนะแนวการศึกษาแก่เด็กและผู้อุปการ

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการแล้วในปี พ.ศ. 2533 - 2534 ได้แก่

1) การศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ วิจัย ความต้องการใช้สื่อและรูปแบบการเรียนการสอน และ การเผยแพร่

- 1.1 ศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ รูปแบบการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- 1.2 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน กลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ ในระดับประถมศึกษาและ

มัธยมศึกษา

2) การผลิตวีดีโอเทป สไลด์ แผ่นโปร่งใส ฯลฯ

- 2.1 ผลิตวีดีโอเทป สไลด์ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ
- 2.2 ผลิตต้นฉบับวีดีโอเทป ตัวอย่างการสอน/แนวการสอน/กิจกรรมการสอน
- 2.3 ผลิตชุดสไลด์ประกอบเรื่องการเรียนการสอน

กิจกรรมที่จะดำเนินการในช่วงของแผนการศึกษาฉบับที่ 7 (2535 - 2539) มีดังนี้

1) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมหลักสูตรและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.1 การพัฒนาหลักสูตรและเทคโนโลยีทางการศึกษา

- เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ วิจัย ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน

สื่อและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1.3 การเผยแพร่และบริการทางวิชาการ

- ผลิตเอกสาร
- ผลิตวีซีดีโอเทป สไลด์ แผ่นโปร่งใส
- สื่อต่าง ๆ

1.4 งานพัฒนาวัสดุทัศนูปกรณ์

- ถ่ายวีซีดีโอเทป
- จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับ และการถ่ายทำนอกสถานที่

2) งานศูนย์สมทบของ ACEID / UNESCO

2.1 คำเนิงานโครงการของ ACEID ในการพัฒนาการศึกษา

2.2 ให้ความรู้แก่ผู้รับการอบรม คุงาน

2.3 เผยแพร่ข่าวสารของ ACEID

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาเรียกว่า " ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พ.ศ.2533 " ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป

1. หลักการในการประเมินผลการเรียน

1.1 ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนทุกชั้น

1.2 ให้มีการประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน

1.3 ให้หน่วยงานที่ควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษาและกรมวิชาการตรวจสอบมาตรฐาน

การศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ

2. วิธีการประเมินผลการเรียน

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ถือปฏิบัติดังนี้

2.1 แจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการประเมินผล เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ก่อนทำการสอน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้าน พุทธินิสัย จิตินิสัย ทักษะนิสัย และ เน้นกระบวนการ

2.3 ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องประเมินผลก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบ ความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียน

2.4 ระหว่างภาคเรียน ให้ผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนและเพื่อประเมินผลการผ่านจุดประสงค์

2.5 เมื่อถึงปลายภาคเรียน หลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนทุกกิจกรรมแล้ว ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาค โดยให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ในกรอบกลุ่มทั้งด้านพุทธิสัย จิตนิสัย ทักษะนิสัยและเน้นกระบวนการ เพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถ ตามที่กำหนดไว้ในภาคเรียนนั้น ให้มีการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนทุกภาค ทุกกลุ่มประสบการณ์ เว้นแต่ชั้นประถมปีที่ 2, 4 และ 6 ไม่ต้องประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนสุดท้าย แต่ให้เน้นการประเมินผลปลายปี

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตามข้อ 2.3, 2.4 และ 2.5 ถ้านักเรียนมีความรู้ ความสามารถกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของจุดประสงค์ ให้ผู้สอนวินิจฉัยหาข้อบกพร่องของนักเรียนแล้วสอนซ่อมเสริม โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน

ให้ใช้ผลการประเมินตามข้อ 2.4 ในการตัดสินการผ่านจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ และใช้ผลการประเมินปลายปีตามข้อ 2.5 ในการตัดสินผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6

การประเมินผลการเรียนตามข้อ 2.5 ให้แจ้งผลเป็นระดับผลการเรียน ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนดังนี้

4	หมายถึง	ผลการเรียนดีมาก	ช่วงคะแนนร้อยละ	80 - 100
3	"	ผลการเรียนดี	ช่วงคะแนนร้อยละ	70 - 79
2	"	ผลการเรียนปานกลาง	ช่วงคะแนนร้อยละ	60 - 69
1	"	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	ช่วงคะแนนร้อยละ	50 - 59
0	"	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	ช่วงคะแนนร้อยละ	0 - 49

ให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และแจ้งผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคหรือปลายปี ให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง

3. การตัดสินผลการเรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นเรียนทุกชั้น ให้พิจารณาจากผลการเรียนกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเท่านั้น

กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ให้โรงเรียนแยกประเมินผลต่างหาก เพื่อศึกษาความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และไม่นำมาพิจารณาตัดสินผลการเรียน

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

นักเรียนที่จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นได้จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

3.2 ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

3.3 เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 การประเมินผลการเรียนปลายปี จะต้องได้รับ

ผลการเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ตั้งแต่ " 1 " ขึ้นไป

กรณีที่นักเรียนขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งตามข้อ 3 โรงเรียนอาจใช้ดุลพินิจให้เลื่อนชั้นได้ หากพิจารณาเห็นว่า

1) นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 อันเนื่องจากสาเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย แต่มีคุณสมบัติตามข้ออื่น ๆ ครบถ้วน

2) นักเรียนผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไม่ถึงร้อยละ 60 ในกลุ่มประสบการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงเล็กน้อย และเห็นว่าสามารถสอนซ่อมเสริมได้ในปีการศึกษาถัดไป และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ครบถ้วน

3) เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 นักเรียนได้ระดับผลการเรียน " 0 " ในกลุ่มประสบการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนปลายปี แต่มีคุณสมบัติในข้ออื่น ๆ ดีมาก

ถ้านักเรียนไม่ได้เข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปี เพราะสาเหตุจำเป็น หรือเหตุสุดวิสัย โรงเรียนอาจจัดให้นักเรียนเข้ารับการประเมินผลการเรียนปลายปีในภายหลังก็ได้หากพิจารณาเห็นว่านักเรียนมีคุณสมบัติตามข้อ 3.1 และ 3.2 ครบถ้วน

ถ้าโรงเรียนพิจารณาเห็นว่าในระหว่างปีนักเรียนคนใดมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีพฤติกรรมเหมาะสมที่จะเลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้น ให้โรงเรียนวัดและประเมินผลด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ถ้านักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดก็ส่งให้เลื่อนไปเรียนชั้นสูงขึ้นได้ภายในวันที่ 1 กันยายน ของปีการศึกษานั้น

4. การย้ายที่เรียน

นักเรียนคนใดจำเป็นต้องย้ายที่เรียน ให้นำหลักฐานการเรียนของนักเรียนจากโรงเรียนเดิมไปให้โรงเรียนใหม่

5. หน้าที่ของโรงเรียน

ให้โรงเรียนจัดให้มีเอกสารการประเมินผลการเรียนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน (ป.01)

5.2 แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี (ป.02)

5.3 สมุดประจำชั้น (ป.02-2)

5.4 นามชี้เรียกชื่อ (ป.03)

5.5 หลักฐานแสดงผลการเรียน เพื่อย้ายสถานศึกษาหรือได้รับการยกเว้นหรือพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ แต่ยังไม่จบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.04)

5.6 หลักฐานแสดงผลการเรียนเมื่อจบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.05)

5.7 ระเบียบสะสม (ป.06)

ให้กรมวิชาการกำหนดแบบและแนวปฏิบัติของเอกสารตามข้อ 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5

และ 5.6 เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแบบเดียวกัน ส่วนเอกสารตามข้อ 5.7 หน่วยงานเจ้าสังกัดจะกำหนดแบบ
ขึ้นใช้เองก็ได้ เพื่อให้สะดวกและสอดคล้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาในสังกัด

การออกประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร
แบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 ให้ทำชั้นละ 1 ชุด เก็บไว้
เป็นหลักฐานที่โรงเรียน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ทำ 2 ชุด เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานที่โรงเรียน 1 ชุด อีก
1 ชุด ให้เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบที่หน่วยงานต่อไปนี้

- โรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เก็บไว้ที่หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน
- โรงเรียนประถมศึกษานอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้เก็บไว้ที่สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

หรือ สำนักงานศึกษาธิการกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณี

ในการประเมินผลการเรียน ให้ใช้คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบระเบียบการประเมินผลการเรียนด้วย

ให้ใช้ระเบียบนี้กับนักเรียนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรตามโครงการของกรมวิชาการ
ทุกชั้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นไป

สุนทร จันทศรี (เอกสารประกอบการสอนการประถมศึกษา : 142 - 143) ได้กล่าวถึง
ปัญหาการประเมินผลและวิธีการแก้ปัญหาการประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการวัดและประเมินผลแตกต่างไปจากเดิมมาก คือมุ่งวัดทุก ๆ ด้าน
มากกว่าด้านความรู้เพียงด้านเดียว จึงทำให้โรงเรียนและผู้ประเมินมีปัญหาดัง ๆ ดังนี้

- (1) ขาดเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ต่าง ๆ ในแผนการสอนทุกแผน (ส่วนการวัด
ตามจุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิมพ์แจกทุกโรงเรียน)
- (2) ครูยังไม่เข้าใจการวัดและประเมินผลตามพฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive
Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor Domain)
และยังไม่สามารถจะทำเองได้ จึงทำให้การประเมินผลในปัจจุบันยังมุ่งไปที่ด้านพุทธิพิสัยเป็นส่วนใหญ่
- (3) การประเมินผลยังไม่สม่ำเสมอ และกระบวนการประเมินผลมักมุ่งทำเมื่อสิ้นภาคเรียนหนึ่ง ๆ
เป็นสำคัญ จึงทำให้ขาดการสอนซ่อมเสริมระหว่างเรียนไป
- (4) การสอบยังนิยมใช้ข้อสอบรวมของกลุ่มหรือของอำเภอหรือจังหวัด เพื่อกำหนดสอบพร้อม ๆ กัน
เป็นการเร่งให้ครูสอนเพื่อสอบ
- (5) การนำผลจากการประเมินผลการเรียนมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนยังมีน้อย
- (6) ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบชั้นสูงมักไม่สนใจการประเมินผลระหว่างเรียน
- (7) การรายงานผลการเรียนให้บุคคลรอบรู้ทราบ ในโรงเรียนตามชนบทยังไม่สามารถทำได้อย่าง
สม่ำเสมอ เพราะครูเห็นว่าผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจหรืออ่านหนังสือไม่ออก
- (8) แบบฟอร์มการประเมินผลทำความยุ่งยากแก่ครูสอน ในการเก็บข้อมูลและตรวจสอบการผ่าน

จุดประสงค์ (จุดประสงค์ใน 1.02 มักไม่เรียงกันตามแผนการสอน)

(9) การแปลงคะแนนผลการสอบเป็นร้อยละ แล้วนำมาแปลงเป็นระดับการเรียน 0 - 4 เป็นการสร้างปัญหาให้แก่ผู้สร้างเครื่องมือการสอบมาก เพราะเครื่องมือการสอบมีทั้งข้อสอบง่ายและข้อสอบยาก แต่คะแนนที่ได้จากการสอบถูกกำหนดให้ใช้เกณฑ์เดียวกัน

การแก้ปัญหาคารประเมินผลในโรงเรียนประถมศึกษา

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจสรุปได้เป็น 2 ประเด็นคือ

(1) ตัวผู้ประเมินไม่มีความรู้ความสามารถพอ

(2) เครื่องมือเครื่องใช้ในการวัดและประเมินผลยังไม่เพียงพอ หรือยังจัดทำไม่ดีพอสมควร ที่จะให้ความสะดวกและไม่ยากเกินไปสำหรับครูประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่สอนเกือบทั้งวันที่จะประเมินผล ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวควรกระทำดังนี้

(1) ให้ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเข้มข้น เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถทำได้ แต่ปัญหาที่ตามมาก็คืองบประมาณที่ใช้ในการอบรม

(2) จัดทำเครื่องมือเครื่องใช้ในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น ให้ครบสมบูรณ์และง่ายต่อการใช้ของครูผู้สอน ซึ่งในเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ไขอยู่แล้ว.